YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (viides jaosto)

9 päivänä tammikuuta 2003 *

Asiassa C-257/00,

jonka Immigration Appeal Tribunal (Yhdistynyt kuningaskunta) on saattanut EY 234 artiklan nojalla yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi saadakseen tässä kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevassa asiassa

Nani Givane ym.

vastaan

Secretary of State for the Home Department

ennakkoratkaisun työntekijöiden oikeudesta jäädä jäsenvaltion alueelle työskenneltyään siinä valtiossa 29 päivänä kesäkuuta 1970 annetun komission asetuksen (ETY) N:o 1251/70 (EYVL L 142, s. 24) 3 artiklan 2 kohdan tulkinnasta,

* Oikeudenkäyntikieli: englanti.

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (viides jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja M. Wathelet sekä tuomarit C. W. A. Timmermans, D. A. O. Edward, P. Jann ja A. Rosas (esittelevä tuomari),

julkisasiamies: S. Alber,
kirjaaja: R. Grass,

ottaen huomioon kirjalliset huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus, asiamiehenään J. E. Collins, avustajanaan barrister E. Grey,

— Saksan hallitus, asiamiehenään W.-D. Plessing,

— Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehenään N. Yerrell,

ottaen huomioon esittelevän tuomarin kertomuksen,

kuultuaan julkisasiamiehen 16.5.2002 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Immigration Appeal Tribunal on esittänyt yhteisöjen tuomioistuimelle 28.4.2000 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 26.6.2000, EY 234 artiklan nojalla viisi ennakkoratkaisukysymystä työntekijöiden oikeudesta jäädä jäsenvaltion alueelle työskenneltyään siinä valtiossa 29 päivänä kesäkuuta 1970 annetun komission asetuksen (ETY) N:o 1251/70 (EYVL L 142, s. 24) 3 artiklan 2 kohdan tulkinnasta.

2 Nämä kysymykset on esitetty asiassa, jossa valittajina ovat edesmenneen työntekijän, joka itse oli Portugalin kansalainen, perheenjäsenet, jotka ovat Intian kansalaisia, ja vastapuolena Secretary of State for the Home Department (jäljempänä Secretary of State) ja jossa viimeksi mainittu on kieltäytynyt myöntämästä valittajille pysyvää oleskelulupaa Yhdistyneessä kuningaskunnassa.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Yhteisön lainsäädäntö

3 EY:n perustamissopimuksen 48 artiklan 1 kohdassa (josta on muutettuna tullut EY 39 artiklan 1 kohta) turvataan työntekijöiden vapaa liikkuvuus yhteisössä. Määräyksen 3 kohdan d alakohdassa täsmennetään, että se sisältää oikeuden

työsuhteen päätyttyä jäädä jäsenvaltion alueelle komission antamissa soveltamisasetuksissa säädetyin edellytyksin.

4 Asetuksen N:o 1251/70 1—5 artiklassa säädetään seuraavaa:

"1 artikla

Tämän asetuksen säännöksiä sovelletaan kaikkiin jäsenvaltion kansalaisiin, jotka ovat olleet palkatussa työssä toisen jäsenvaltion alueella, sekä heidän perheenjäseniinsä, jotka on määritelty työntekijöiden vapaasta liikkuvuudesta yhteisön alueella annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1612/68 10 artiklassa.

2 artikla

1. Oikeus jäädä pysyvästi jäsenvaltion alueelle on:

a) työntekijällä, joka silloin, kun hän päättää työskentelynsä, on saavuttanut kyseisen jäsenvaltion lainsäädännössä säädetyn vanhuuseläkkeeseen oikeuttavan iän ja joka on ollut palkatussa työssä siinä valtiossa vähintään viimeksi kuluneet 12 kuukautta sekä asunut siellä yhtäjaksoisesti pitempään kuin kolme vuotta,

b) työntekijällä, joka asuttuaan valtion alueella yhtäjaksoisesti pitempään kuin kaksi vuotta lakkaa työskentelemästä siellä palkatussa työssä pysyvän työkyvyttömyyden vuoksi,

Jos työkyvyttömyys johtuu työtapaturmasta tai ammattitaudista, joka oikeuttaa hänet eläkkeeseen, josta tuon valtion jokin laitos vastaa kokonaan tai osaksi, asumisen pituudelle ei aseteta mitään edellytyksiä,

c) työntekijällä, joka kolmen vuoden ajan jatkuvasti oltuaan tämän valtion alueella työssä ja asuttuaan siellä, työskentelee jatkuvasti palkatussa työssä toisen jäsenvaltion alueella ja jatkaa samalla asumistaan ensimmäisen valtion alueella, jonne hän palaa säännönmukaisesti päivittäin tai vähintään kerran viikossa.

Edellä a ja b alakohdassa tarkoitettujen oikeuksien saamiseksi ne työssäolojaksot, jotka ovat täyttyneet toisen jäsenvaltion alueella, katsotaan täyttyneiksi asuinvaltion alueella.

2. Asumisen ja työnteon kestoajalle 1 kohdan a alakohdassa säädettyjä edellytyksiä ja asumisen pituudelle 1 kohdan b alakohdassa säädettyjä edellytyksiä ei sovelleta, jos työntekijän puoliso on kyseisen jäsenvaltion kansalainen tai on menettänyt tuon valtion kansalaisuuden mennessään naimisiin työntekijän kanssa.

3 artikla

1. Tämän asetuksen 1 artiklassa tarkoitetuilla työntekijän perheenjäsenillä, jotka asuvat hänen kanssaan jäsenvaltion alueella, on oikeus oleskella siellä pysyvästi, jos työntekijä on saanut oikeuden jäädä tuon valtion alueelle 2 artiklan mukaisesti, ja jatkaa oleskeluaan vielä tämän kuoleman jälkeen.

2. Jos työntekijä kuitenkin kuolee ollessaan työelämässä ennen kuin hän on saanut oikeuden jäädä kyseisen valtion alueelle, hänen perheenjäsenillään on oikeus jäädä sinne pysyvästi edellyttäen, että:

— työntekijä oli kuolinpäivänään asunut tuon jäsenvaltion alueella yhtäjaksoisesti vähintään kaksi vuotta; tai

— hänen kuolemansa aiheutui työtapaturmasta tai ammattitaudista; taikka

— jälkeenjäävä puoliso on asuinvaltion kansalainen tai on menettänyt tuon valtion kansalaisuuden solmittuaan avioliiton työntekijän kanssa.

4 artikla

1. Edellä 2 artiklan 1 kohdassa ja 3 artiklan 2 kohdassa säädetty[yn] asumisen jatkuvuu[teen] — — eivät vaikuta väliaikaiset poissaolot, jotka eivät ylitä yhteensä kolmea kuukautta vuodessa — —

— —

5 artikla

1. Henkilöllä, jolla on oikeus jäädä jäsenvaltioon, on tämän oikeuden käyttämisen aloittamiseksi kahden vuoden määräaika siitä, kun hän on saanut sen 2 artiklan 1 kohdan a ja b alakohdan sekä 3 artiklan mukaisesti. Tänä aikana hän voi poistua jäsenvaltion alueelta ilman, että sillä on kielteistä vaikutusta tähän oikeuteen.

2. Maahanjäämisoikeuden käyttämiseksi henkilöltä ei saa edellyttää minkään muodollisuuksien täyttämistä."

5 Perheenjäsenten käsitteen määritelmän osalta asetuksen N:o 1251/70 1 artiklassa viitataan työntekijöiden vapaasta liikkuvuudesta yhteisön alueella 15 päivänä lokakuuta 1968 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1612/68 (EYVL L 257, s. 2) 10 artiklaan. Kyseisen säännöksen 1 kohdassa säädetään, että seuraavilla

henkilöillä on kansalaisuudesta riippumatta oltava oikeus tulla asumaan sellaisen työntekijän luokse, joka on jäsenvaltion kansalainen ja työssä toisen jäsenvaltion alueella:

a) hänen aviopuolisonsa sekä heidän jälkeläisensä, jotka ovat alle 21-vuotiaita tai huollettavia

b) työntekijän ja hänen aviopuolisonsa sukulainen ylenevässä polvessa, jos hän on työntekijän huollettava.

Kansallinen lainsäädäntö

6 Asiassa sovellettavat kansallisen oikeuden säännökset, jotka koskevat maahantuloa ja oleskeluoikeutta Yhdistyneessä kuningaskunnassa, ovat vuoden 1971 Immigration Act ja vuoden 1988 Immigration Act (vuosien 1971 ja 1988 maahanmuuttolait), vuoden 1994 Immigration (European Economic Area) Order (vuoden 1994 asetus maahanmuutosta Euroopan talousalueelta) ja United Kingdom Immigration Rules (House of Commons Paper 395) (Yhdistyneen kuningaskunnan parlamentin vuonna 1994 hyväksymät maahanmuuttoa koskevat säännökset; jäljempänä Immigration Rules), sellaisina kuin ne olivat voimassa pääasian tosiseikkojen tapahtuma-aikaan.

7 Vuoden 1971 Immigration Actista ja Immigration Rulesista seuraa, että henkilö, joka ei ole Yhdistyneen kuningaskunnan kansalainen, voi pääsääntöisesti tulla tähän jäsenvaltioon tai oleskella siellä ainoastaan, jos hän on saanut siihen luvan.

8 Vuoden 1988 Immigration Actin 7 §:n 1 momentti, jossa säädetään yleiseen oleskelulupajärjestelmään tehtävästä nimenomaisesta poikkeuksesta niiden henkilöiden osalta, joilla on yhteisön lainsäädäntöön perustuvia oikeuksia, kuuluu seuraavasti:

"[Vuoden 1971 Immigration Actin] mukaista maahantulo- tai oleskelulupaa ei vaadita henkilöltä, jolla on yhteisön oikeuden tai jonkin vuoden 1972 European Communities Actin 2 §:n 2 momentin mukaisesti annetun säädöksen nojalla oikeus tulla Yhdistyneeseen kuningaskuntaan ja oleskella siellä."

9 Immigration Rulesin 257 §:n v momentissa säädetään, että (vuoden 1994 Immigration (European Economic Area) Orderissa määritellyn) Euroopan talousalueen kansalaisen, joka kuolee työelämässä ollessaan asuttuaan Yhdistyneessä kuningaskunnassa yhtäjaksoisesti vähintään kaksi vuotta tai jonka kuolema johtuu työtapaturmasta tai ammattitaudista, perheenjäsen saa luvan jäädä pysyvästi Yhdistyneeseen kuningaskuntaan.

Pääasian oikeudenkäynti ja ennakkoratkaisukysymykset

10 Givane, joka oli Portugalin kansalainen, tuli Yhdistyneeseen kuningaskuntaan 15.4.1992 harjoittaakseen siellä taloudellista toimintaa ravintolapäällikkönä. Hänelle myönnettiin viiden vuoden pituinen oleskelulupa. Hän asui Yhdistyneessä kuningaskunnassa yhtäjaksoisesti 10.4.1995 asti, jolloin hän matkusti Intiaan ja oleskeli siellä 10 kuukautta.

11 Givane palasi Yhdistyneeseen kuningaskuntaan 16.2.1996 puolisonsa Nani Givanen ja kolmen lapsensa Vashubenin, Vinodbhain ja Subashkumarin kanssa — kaikki neljä Intian kansalaisia — eli pääasian valittajien kanssa. Givanella oli 21.7.2002 saakka voimassa oleva Euroopan unionin kansalaiselle myönnetty oleskelulupa, kun taas hänen kanssaan saapuneet perheenjäsenet olivat saaneet Euroopan talousalueen kansalaisten perheenjäsenille myönnettävän maahantuloluvan ("EEA Family Permit").

12 Givane kuoli 11.11.1997 munuaisten vajaatoimintaan ja krooniseen maksasairauteen. Näitä sairauksia ei tässä tapauksessa pidetty ammattitauteina. Secretary of State sai tiedon hänen kuolemastaan kesäkuussa 1998.

13 Pääasian valittajat hakivat pysyvää oleskelulupaa Yhdistyneessä kuningaskunnassa asetuksen N:o 1251/70 3 artiklan 2 kohdan perusteella vedoten edesmenneen työntekijän perheenjäsenten oleskeluoikeuteen. Secretary of State hylkäsi hakemuksen 21.8.1998 sillä perusteella, että Givane ei kuolinpäivänään täyttänyt kyseisessä säännöksessä asetettua edellytystä vähintään kaksi vuotta kestäneestä yhtäjaksoisesta asumisesta vastaanottavassa jäsenvaltiossa. Secretary of Staten mukaan tämän asumisjakson on täytyttävä välittömästi ennen työntekijän kuolemaa.

14 Pääasian valittajat tekivät tästä päätöksestä valituksen Immigration Adjudicatorille (Yhdistynyt kuningaskunta). Valitus hylättiin 26.6.1999 tehdyllä päätöksellä sillä perusteella, että asetuksen N:o 1251/70 3 artiklan 2 kohdassa edellytetään, että Givane on asunut Yhdistyneessä kuningaskunnassa yhtäjaksoisesti kahden vuoden ajan välittömästi ennen kuolemaansa.

15 Pääasian valittajat hakivat muutosta tähän päätökseen Immigration Appeal Tribunalissa. He väittävät, että kyseisen asetuksen 3 artiklan 2 kohdassa edellytetään ainoastaan, että Givane on asunut Yhdistyneessä kuningaskunnassa yhtäjaksoisesti kaksi vuotta jossain vaiheessa ennen kuolemaansa. Givane täytti heidän mukaansa kyseisen edellytyksen vuoden 1992 huhtikuun ja vuoden 1995 huhtikuun välisenä aikana.

16 Immigration Appeal Tribunal katsoi, että sen käsiteltävänä oleva asia edellyttää asetuksen N:o 1251/70 3 artiklan 2 kohdan tulkintaa, minkä vuoksi se päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

"1) Edellytetäänkö asetuksen N:o 1251/70 3 artiklan 2 kohdassa, että kahden vuoden yhtäjaksoisen asumisen on täytyttävä välittömästi ennen työntekijän kuolemaa, vai voiko se täyttyä työntekijän aikaisemmalla yhtäjaksoisella asumisella?

2) Jos kyseisen kahden vuoden jakson ei tarvitse täyttyä välittömästi ennen työntekijän kuolemaa, voiko työntekijä, kun tämä kahden vuoden asumisjakso on täyttynyt, saada tästä johtuvat oikeudet, jos hän on ollut poissa vastaanottavasta jäsenvaltiosta, jossa hän oleskeli, kauemmin kuin 4 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun kolmen kuukauden ajan (minkä vuoksi yhtäjaksoisen asumisen jakso kyseisessä vastaanottavassa valtiossa on keskeytynyt)?

3) Mikäli vastaus kysymykseen 2 on myöntävä, onko olemassa joitain rajoituksia, jotka koskevat oikeutta vedota aikaisemmin täyttyneisiin yhtäjaksoisen asumisen jaksoihin, vaikka asuminen on myöhemmin keskeytynyt?

4) Mikäli vastaus kysymykseen 3 on myöntävä, mitkä nämä rajoitukset ovat ja mitä tekijöitä kansallisen tuomioistuimen on otettava huomioon arvioidessaan sitä, ovatko yhtäjaksoisen asumisen keskeytykset poistaneet oikeuden vedota aikaisempiin asumisjaksoihin?

5) Voivatko edesmenneen työntekijän perheenjäsenet vedota 3 artiklan 2 kohdan mukaiseen oikeuteen tilanteessa, jossa työntekijän kymmenen kuukauden poissaolo on alle kolmasosa ennen poissaoloa täyttyneestä yhtäjaksoisen asumisen jaksosta ja alle viidesosa ajasta, jonka työntekijä on kaiken kaikkiaan asunut vastaanottavassa valtiossa ennen kuolemaansa?"

Ensimmäinen kysymys

17 Kansallinen tuomioistuin pyrkii ensimmäisellä kysymyksellään selvittämään, onko asetuksen N:o 1251/70 3 artiklan 2 kohdan ensimmäistä luetelmakohtaa tulkittava siten, että tässä säännöksessä tarkoitetun kahden vuoden asumisjakson on täytyttävä välittömästi ennen työntekijän kuolinpäivää, vai riittääkö, että viimeksi mainittu on asunut tällaisen ajanjakson jossain aikaisemmassa vaiheessa.

Yhteisöjen tuomioistuimelle esitetyt huomautukset

18 Pääasian valittajat eivät ole esittäneet huomautuksia yhteisöjen tuomioistuimessa käydyn menettelyn kuluessa. Heidän lausumansa on otettu ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskevasta päätöksestä.

19 Ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskevasta päätöksestä ilmenee valittajien katsovan, että heidän pysyvää oleskelulupaa Yhdistyneessä kuningaskunnassa koskeva hakemuksensa on hyväksyttävä, koska Givane on asunut pysyvästi Yhdistyneessä kuningaskunnassa vuoden 1992 huhtikuun ja vuoden 1995 huhtikuun välisenä aikana eli yli kahden vuoden ajan. Asetuksen N:o 1251/70 3 artiklan 2 kohdan ensimmäisessä luetelmakohdassa käytetyssä sanamuodossa "edellyttäen, että — — työntekijä oli kuolinpäivänään asunut — — yhtäjaksoisesti" ei valittajien mielestä aseteta minkäänlaista lisäedellytystä siitä, milloin tämän yhtäjaksoisen asumisjakson on täytyttävä.

20 Pääasian valittajat väittävät, että tämä tulkinta on yhteensopiva sekä EY 48 artiklan että asetuksen N:o 1251/70 tavoitteiden kanssa. He täsmentävät, että jos Givane olisi lähtiessään lopullisesti Intiasta aavistanut, että hän saattaa kuolla luonnollisesta syystä kahden vuoden kuluessa, ja jos hän olisi tiennyt, että asiaan sovellettaisiin Secretary of Staten omaksumaa tulkintaa, hänen kiinnostustaan harjoittaa oikeutta vapaaseen liikkuvuuteen olisi vähennetty hänen perheenjäsentensä hyvinvointiin kohdistuvien kielteisten vaikutusten vuoksi.

21 Pääasian valittajat hyväksyvät kuitenkin sen, että tilanteessa, jossa työntekijä on ollut kahden vuoden yhtäjaksoisen asumisen jälkeen yli kolme kuukautta poissa vastaanottavasta jäsenvaltiosta, tällaista poissaoloa on voitava kohtuudella rajoittaa suhteellisuusperusteet huomioon ottaen.

22 Yhdistyneen kuningaskunnan ja Saksan hallitukset sekä komissio katsovat, että asetuksen N:o 1251/70 3 artiklan 2 kohdan ensimmäistä luetelmakohtaa on tulkittava siten, että kahden vuoden yhtäjaksoisen asumisjakson on täytyttävä välittömästi ennen työntekijän kuolemaa.

23 Kyseiset hallitukset vetoavat asetuksen N:o 1251/70 3 artiklan 2 kohdan ensimmäisen luetelmakohdan sanamuotoon ja etenkin ilmaisuihin "kuolinpäivänään" ja "asunut — — yhtäjaksoisesti". Yhtäjaksoinen asuminen alkaa niiden mukaan silloin, kun työntekijä tulee kyseisen jäsenvaltion alueelle, ja päättyy kyseisen asetuksen 4 artiklan mukaisesti, kun työntekijä on poissa yli kolme kuukautta. Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus väittää, että tälle tulkinnalle saadaan tukea kyseisen säännöksen ranskankielisestä ("depuis au moins 2 années") ja saksankielisestä versiosta ("seit mindestens 2 Jahren"). Saksan hallitus tuo vielä esille, että sanaa "yhtäjaksoinen" käytetään muissa yhteyksissä asetuksessa N:o 1251/70, etenkin 2 artiklan 1 kohdan a ja b alakohdassa, joissa tällä sanalla viitataan kyseistä tapahtuma-ajankohtaa välittömästi edeltäviin vähimmäisoleskelujaksoihin.

24 Nämä hallitukset vetoavat myös asetuksen N:o 1251/70 tavoitteisiin. Kyseisellä asetuksella pyritään niiden mukaan takaamaan, että EY:n perustamissopimuksen 48 artiklan 3 kohdan d alakohdassa vahvistettua oikeutta jäädä vastaanottavan jäsenvaltion alueelle voidaan harjoittaa ainoastaan, jos kyseiset henkilöt ovat luoneet vahvat siteet tähän valtioon ja jossain määrin "juurtuneet" sinne. Näiden hallitusten mukaan oleskelun tietyn pysyvyyden välttämättömyys ilmenee tässä tapauksessa sillä, että työntekijän kuolinpäivänä edellytetään vähintään kahden vuoden yhtäjaksoista oleskelua kyseisen jäsenvaltion alueella.

25 Saksan ja Yhdistyneen kuningaskunnan hallitukset katsovat lisäksi, että pääasian valittajien tulkinnalla otettaisiin käyttöön epämääräisiä lisäedellytyksiä, jotka eivät perustu asetukseen N:o 1251/70.

26 Komissio väittää, että asetuksen N:o 1251/70 3 artiklan 2 kohtaa on täysin mahdollista tulkita kummalla tahansa tavalla vääristelemättä tähän säännökseen sisältyvien ilmaisujen merkitystä. Se katsoo, että säännöksen englannin-, espanjan-, portugalin- ja ruotsinkielisen version perusteella asumisoikeuden perusteeksi riittää, että työntekijä on asunut yhtäjaksoisesti kaksi vuotta vastaanottavan jäsenvaltion alueella jonakin ajankohtana ennen kuolinpäiväänsä, kun taas saman säännöksen saksan-, ranskan- ja italiankielisessä versiossa edellytetään, että asuminen on jatkunut työntekijän kuolinhetkellä. Komission mukaan tar-

kastelluista kieliversioista vain viimeksi mainitut ovat sopusoinnussa asetuksen N:o 1251/70 kaikkien erikielisten versioiden kanssa. Näin ollen niille on sen mielestä annettava etusija kyseisen säännöksen yhdenmukaisen tulkinnan varmistamiseksi.

27 Komissio toteaa, että tätä tulkintaa tukee myös se, että kahden vuoden ajanjakso on nimenomaan kytketty työntekijän tilanteeseen hänen "kuolinpäivänään". Jos kahden vuoden ajanjakso olisi voinut päättyä minä tahansa aikaisempana ajankohtana työntekijän elämässä, olisi ollut tarpeetonta vahvistaa yhteyttä tähän päivämäärään, koska on selvää, ettei edesmenneen työntekijän asumisaika voi jatkua hänen kuolemansa jälkeen.

28 Komissio väittää lisäksi, että vaikka kahden vuoden asumisjakson ei tarvitsisi toteutua välittömästi ennen työntekijän kuolemaa, asetuksen N:o 1251/70 3 artiklan 2 kohdasta ei olisi mitään hyötyä pääasian valittajille. Komissio huomauttaa, että tämän säännöksen 1 kohdassa viitataan nimenomaisesti työntekijän perheenjäseniin, jotka "asuvat hänen kanssaan jäsenvaltion alueella". Yhteisön lainsäätäjän tarkoituksena on ollut taata se, että perheenjäsenet ovat itse luoneet riittävät siteet vastaanottavaan jäsenvaltioon ennen kuin he saavat siellä pysyvän oleskeluluvan.

Yhteisöjen tuomioistuimen vastaus

29 Aluksi on huomattava, että työntekijöiden vapaata liikkuvuutta koskevan EY:n perustamissopimuksen 48 artiklan 3 kohdan d alakohdassa annetaan jäsenvaltioiden kansalaisille oikeus työsuhteen päätyttyä jäädä jäsenvaltion alueelle komission antamissa soveltamisasetuksissa säädetyin edellytyksin. Edellytykset, joilla työntekijä voi saada oikeuden jäädä vastaanottavaan jäsenvaltioon, vahvistetaan asetuksen N:o 1251/70 2 artiklassa. Tämän oikeuden saamisen olen-

naisena edellytyksenä on kyseisen säännöksen 1 kohdan a alakohdan mukaisissa tavanomaisissa olosuhteissa tietty juurtuminen vastaanottavaan jäsenvaltioon, josta osoituksena pidetään kolmen vuoden yhtäjaksoista asumista ja työskentelyä viimeisen 12 kuukauden ajan ennen kuin työntekijä lopettaa työelämän kyseisen valtion lainsäädännön mukaisen vanhuuseläkkeeseen oikeuttavan iän saavutettuaan.

30 Työntekijän perheenjäsenille annettu oikeus jäädä kyseiseen valtioon perustuu EY:n perustamissopimuksen 48 artiklassa tälle työntekijälle annettuihin oikeuksiin. Asetuksen N:o 1251/70 3 artiklan 1 kohdassa täsmennetään, että työntekijän perheenjäsenillä, jotka asuvat hänen kanssaan jäsenvaltion alueella, on oikeus oleskella siellä pysyvästi, jos työntekijä on saanut oikeuden jäädä tuon valtion alueelle kyseisen asetuksen 2 artiklan mukaisesti.

31 Työntekijän kuollessa tämän perheenjäsenien oikeus jäädä jäsenvaltioon muuttuu näiden omaksi oikeudeksi. Asetuksen N:o 1251/70 3 artiklan 2 kohdassa säädetään, että jos työntekijä kuolee ollessaan työelämässä ennen kuin hän on saanut oikeuden jäädä pysyvästi vastaanottavan jäsenvaltion alueelle kyseisen asetuksen 2 artiklan mukaisesti, hänen perheenjäsenillään on oikeus jäädä sinne pysyvästi edellyttäen, että kyseinen työntekijä oli kuolinpäivänään asunut tuon jäsenvaltion alueella yhtäjaksoisesti vähintään kaksi vuotta.

32 Pääasiassa sovelletaan asetusta N:o 1251/70, koska Givane on asunut Yhdistyneessä kuningaskunnassa sekä EY:n perustamissopimuksen 48 artiklassa että asetuksessa N:o 1251/70 tarkoitettuna työntekijänä.

33 Yhteisöjen tuomioistuimessa ei ole kiistetty, että pääasian valittajat ovat Givanen perheenjäseniä asetuksen N:o 1251/70 1 artiklassa tarkoitetulla tavalla, kun sitä luetaan yhdessä asetuksen N:o 1612/68 10 artiklan kanssa.

34 Ensimmäiseen kysymykseen vastattaessa on ensinnäkin tarkasteltava asetuksen N:o 1251/70 3 artiklan 2 kohdan ensimmäisen luetelmakohdan sanamuotoa ja etenkin sen sisältämää ilmaisua "vähintään kaksi vuotta". Huomattakoon, että pääasian asianosaiset päätyvät vastakkaisiin päätelmiin tämän säännöksen sanamuotoa tulkitessaan.

35 Tältä osin on todettava, että vaikka asetuksen N:o 1251/70 3 artiklan 2 kohdan ensimmäisen luetelmakohdan ranskankielisen ("depuis au moins 2 années"), saksankielisen ("seit mindestens 2 Jahren") ja italiankielisen version ("da almeno due anni") eli useimpien sen antamisajankohtana voimassa olleiden kieliversioiden sanamuoto osoittaa, että kahden vuoden yhtäjaksoisen asumisen on jatkuttava työntekijän kuolinpäivään saakka, tämän säännöksen muiden kieliversioiden sanamuoto on väljempi. Espanjan- ("un mínimo de dos años"), tanskan- ("i mindst 2 aar"), kreikan- ("επί δύο τουλάχιστον έτη"), englannin- ("for at least two years"), hollannin- ("gedurende ten minste 2 jaren"), portugalin- ("pelo menos 2 anos"), suomen- ("vähintään kaksi vuotta") ja ruotsinkieliset versiot ("under minst två år") vaikuttavat kaksi vuotta kestävän yhtäjaksoisen asumisen ja työntekijän kuolinpäivän kronologisen yhteyden suhteen pikemminkin neutraaleilta.

36 On huomattava, että kuten yhteisöjen tuomioistuin on katsonut asiassa C-296/95, EMU Tabac ym., 2.4.1998 antamassaan tuomiossa (Kok. 1998, s. I-1605, 36 kohta), kaikilla kieliversioilla on periaatteessa sama arvo, joka ei voi vaihdella sen mukaan, mikä on kyseessä olevaa kieltä puhuvan väestön määrä näissä jäsenvaltioissa.

37 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan yhteisön säädöksen erikielisiä versioita on tulkittava yhdenmukaisesti, joten erikielisten versioiden poiketessa toisistaan kyseessä olevaa säännöstä tai määräystä on tulkittava sen säädöksen systematiikan ja tarkoituksen mukaan, jonka osa säännös tai määräys on (ks. asia 30/77, Bouchereau, tuomio 27.10.1977, Kok. 1977, s. 1999, Kok. Ep. III, s. 485, 14 kohta; asia C-449/93, Rockfon, tuomio 7.12.1995, Kok. 1995, s. I-4291, 28 kohta; asia C-236/97, Codan, tuomio 17.12.1998, Kok. 1998, s. I-8679, 28 kohta ja asia C-420/98, W.N., tuomio 13.4.2000, Kok. 2000, s. I-2847, 21 kohta).

38 Koska asetuksen N:o 1251/70 3 artiklan 2 kohdan ensimmäisessä luetelmakohdassa olevan ilmaisun "vähintään kaksi vuotta" sanatarkka tulkinta ei anna yksiselitteistä vastausta esitettyyn kysymykseen, tätä käsitettä on tarkasteltava asiayhteydessään ja tulkittava kyseisen säännöksen hengen ja tarkoituksen valossa.

39 Tulkinta, jonka mukaan kahden vuoden asumisjakson on täytyttävä välittömästi ennen työntekijän kuolemaa, saa tukea asetuksen N:o 1251/70 3 artiklan systematiikasta, kun sitä luetaan yhdessä sen 4 artiklan 1 kohdan kanssa.

40 Ensinnäkin tämä kahden vuoden ajanjakso on nimenomaan kytketty ilmaisuun "kuolinpäivänään". Jos se olisi voinut päättyä vastaanottavassa jäsenvaltiossa minä tahansa aikaisempana ajankohtana työntekijän elämässä, olisi ollut tarpeetonta vahvistaa yhteyttä tähän päivämäärään.

41 Toiseksi tämän kahden vuoden ajanjakson on oltava "yhtäjaksoinen". Asetuksen N:o 1251/70 4 artiklan 1 kohdan mukaan sen 3 artiklan 2 kohdan ensimmäisessä luetelmakohdassa säädettyyn asumisen jatkuvuuteen eivät vaikuta väliaikaiset poissaolot, jotka eivät ylitä yhteensä kolmea kuukautta vuodessa. Tästä seuraa vastakkaispäätelmänä, että pidemmät poissaolot keskeyttävät yhtäjaksoisen asumisen.

42 Kolmanneksi asetuksen N:o 1251/70 2 artiklan 1 kohdan a ja b alakohdassa sanalla "yhtäjaksoinen" viitataan niin ikään vähimmäisoleskeluaikaan välittömästi ennen tapahtumaa, jonka perusteella työntekijä saa oikeuden jäädä vastaanottavan jäsenvaltion alueelle.

43 On myös huomattava, että asetuksen N:o 1251/70 5 artiklan 1 kohdassa säädetyllä kahden vuoden määräajalla ei ole merkitystä esillä olevassa asiassa. Kyseisessä säännöksessä ainoastaan säädetään, minkä ajan kuluessa henkilön on vedottava oikeuteensa jäädä pysyvästi vastaanottavaan jäsenvaltioon sen jälkeen, kun tämä oikeus on syntynyt. Kyseessä on todellisuudessa vanhentumisaika. On syytä tuoda esille, että ainakaan Givanen kuolemaa edeltäneenä ajanjaksona viimeksi mainittu tai pääasian valittajat eivät olleet saaneet oikeutta jäädä pysyvästi Yhdistyneeseen kuningaskuntaan.

44 Tulkinta, jonka mukaan kahden vuoden ajanjakson tulee edeltää välittömästi työntekijän kuolemaa, on yhteensopiva myös EY:n perustamissopimuksen 48 artiklan ja asetuksen N:o 1251/70 tavoitteiden kanssa.

45 Näillä säännöksillä pyritään takaamaan työntekijöiden vapaa liikkuvuus siten, että heidän perheenjäsenensä voivat seurata heidän mukanaan. Kuten yhteisöjen tuomioistuin on oikeuskäytännössään todennut, yhteisön lainsäätäjä on pitänyt tärkeänä varmistaa jäsenvaltioiden kansalaisten perhe-elämän suojelun ja heidän perheenjäsentensä oleskeluoikeuden (ks. vastaavasti mm. asia C-60/00, Carpenter, tuomio 11.7.2002, Kok. 2002, s. I-6279, 38 kohta). On työntekijän ja hänen perheensä edun mukaista, että työntekijän kuollessa ennenaikaisesti tämän perheenjäsenillä on lähtökohtaisesti oikeus jäädä vastaanottavan jäsenvaltion alueelle.

46 EY:n perustamissopimuksessa ja sen soveltamissäännöksissä on kuitenkin asetettu oleskeluoikeuden käyttämiselle rajoituksia ja edellytyksiä. Jos työntekijä kuolee ollessaan työelämässä, hänen perheenjäsenensä säilyttävät asetuksen N:o 1251/70 3 artiklan 2 kohdan ensimmäisen luetelmakohdan mukaan oleskeluoikeuden edellyttäen, että kyseinen työntekijä oli kuolinpäivänään asunut vastaanottavan jäsenvaltion alueella yhtäjaksoisesti vähintään kaksi vuotta. Tällä

edellytyksellä pyritään siihen, että kyseisen valtion ja toisaalta tämän työntekijän ja hänen perheensä välillä on vahvat siteet, ja varmistamaan, että viimeksi mainitut ovat jossain määrin integroituneet kyseiseen yhteiskuntaan.

47 Sitä, että vastaanottavan jäsenvaltion ja kyseisen työntekijän välillä on vahvat siteet, ei voitaisi varmistaa, jos asetuksen N:o 1251/70 3 artiklan 2 kohdan ensimmäisessä luetelmakohdassa säädetty oikeus jäädä jäsenvaltion alueelle voitaisiin saada työntekijän oleskeltua vähintään kaksi vuotta tässä valtiossa koska tahansa elämänsä aikana, jopa kauan sitten.

48 Jos asia ratkaistaisiin pääasian valittajien ehdottamalla tavalla (ks. edellä 21 kohta) ja edellytettäisiin, että työntekijän poistumista vastaanottavasta jäsenvaltiosta yli kolmen kuukauden ajaksi koskee jokin rajoitus, tällöin asetukseen N:o 1251/70 lisättäisiin edellytyksiä, jotka eivät nimenomaisesti perustu sen säännöksiin. Tällaisten ylimääräisten, jopa epäselvien edellytyksien olemassaolo ja soveltaminen voisivat johtaa epävarmuuteen työntekijöiden ja heidän perheenjäsentensä oikeudellisesta asemasta, vaikka kyseisen asetuksen perusteella on voitava selventää ja vahvistaa varmuudella heidän oikeutensa.

49 On vielä lisättävä, että jos yhteisön lainsäätäjä olisi halunnut, että aikaisempia ajanjaksoja ennen työntekijän kuolinpäivää voitaisiin ottaa huomioon, olisi ollut asianmukaista sisällyttää asetuksen N:o 1251/70 sanamuotoon tältä osin nimenomainen aikarajoitus sekä kyseisen työntekijän perheenjäseniä koskevia edellytyksiä, kuten avioliiton solmimispäivä. On myös huomattava, että asiakirja-aineiston mukaan pääasian valittajat eivät asuneet Givanen kanssa tämän

työskennellessä ja asuessa ensimmäistä kertaa Yhdistyneessä kuningaskunnassa lähes kolmen vuoden ajan.

50 Edellä esitetyn perusteella ensimmäiseen kysymykseen on vastattava, että asetuksen N:o 1251/70 3 artiklan 2 kohdan ensimmäistä luetelmakohtaa on tulkittava siten, että tässä säännöksessä tarkoitetun yhtäjaksoisen kahden vuoden asumisjakson on täytyttävä välittömästi ennen työntekijän kuolemaa.

51 Ensimmäiseen kysymykseen annettu vastaus huomioon ottaen toiseen, kolmanteen, neljänteen ja viidenteen ennakkoratkaisukysymykseen ei ole tarpeen vastata.

Oikeudenkäyntikulut

52 Yhteisöjen tuomioistuimelle huomautuksensa esittäneille Yhdistyneen kuningaskunnan ja Saksan hallituksille sekä komissiolle aiheutuneita oikeudenkäyntikuluja ei voida määrätä korvattaviksi. Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (viides jaosto)

on ratkaissut Immigration Appeal Tribunalin 28.4.2000 tekemällään päätöksellä esittämät kysymykset seuraavasti:

Työntekijöiden oikeudesta jäädä jäsenvaltion alueelle työskenneltyään siinä valtiossa 29 päivänä kesäkuuta 1970 annetun komission asetuksen (ETY) N:o 1251/70 3 artiklan 2 kohdan ensimmäistä luetelmakohtaa on tulkittava siten, että tässä säännöksessä tarkoitetun yhtäjaksoisen kahden vuoden asumisjakson on täytyttävä välittömästi ennen työntekijän kuolemaa.

Wathelet Timmermans Edward

Jann Rosas

Julistettiin Luxemburgissa 9 päivänä tammikuuta 2003.

R. Grass M. Wathelet

kirjaaja viidennen jaoston puheenjohtaja